

Ohje

25.6.2026

VN/19993/2026
VN/19993/2026-TEM-1

Aluekehityksen tilanne- ja kehityskuva ja aluekehittämisen keskustelut 2027

1 Tilanne- ja kehityskuva osana aluekehittämisen vuosikelloa

Aluekehittämisen keskustelut maakuntien ja valtioneuvoston välillä käydään seuraavan kerran alkuvuodesta 2027. Osana keskusteluprosessia ja aluekehittämispäätöksen seurantaan valmistellaan aluekehityksen tilanne- ja kehityskuva. Tilanne- ja kehityskuva koostuu kansallisesta ja maakunnittain laadittavasta tarkastelusta ja se perustuu sekä määrälliseen tilastoaineistoon että laadulliseen asiantuntija-analyysiin.

Tilanne- ja kehityskuva muodostaa tietoon pohjautuvan kokonaiskuvan maakuntien tilanteesta sekä tietoa valtakunnallisesti tärkeimpien kehityskulkujen suunnasta ja voimakkuudesta (ja näissä tapahtuneista muutoksista), ja toisaalta mahdollistaa maakuntien tilanteen suhteuttamisen toisiinsa, jolloin voidaan havaita myös selvät poikkeavuudet. Tilanne- ja kehityskuvan tilastoihin ja paikkatietoon perustuva tarkastelu tuottaa objektiivista ja vertailukelpoista tietoa.

Tilanne- ja kehityskuva on keskeinen osa maakuntien ja valtioneuvoston välistä vuoropuhelua aluekehittämisessä. Tavoitteena on, että tilanne- ja kehityskuvatyö tuo lisäarvoa valmisteluun osallistuville, vähentää tiedontuotannon päällekkäisyyttä ja mahdollistaa eri hallinnonalojen toimien alueellisten yhteisvaikutusten tarkastelun.

Kansallinen tilanne- ja kehityskuva laadittiin alkusyksystä 2024 tuoreen aluekehittämispäätöksen mukaisesti. Kansallinen tilanne- ja kehityskuva päivitettiin kevyesti syksyllä 2025. Syksyllä 2026 tehdään perusteellisempi päivitys. Maakunnittaiset tilanne- ja kehityskuvat päivitetään vuosittain.

2 Aluekehittämisen tilanne- ja kehityskuvan teemat

Tilanne- ja kehityskuva noudattaa valtioneuvoston aluekehittämispäätöksen painopisteitä. Lisäksi tarkastellaan väestökehitystä.

Oheisessa listauksessa työryhmien nimien perässä on ehdotus kansallisen tilanne- ja kehityskuvan vastuuministeriöistä.

Väestönkehitys (TEM): Kuvaus väestödynamiikasta (eli esimerkiksi nettomuutto, luonnollinen väestönkasvu ja näiden kehityksen trendi) keskeiset kehityskulut ja muutokset huomioiden.

Kestävä elinvoima ja investoinnit (TEM/OKM): Esimerkiksi puhdas- ja digisiirtymä, investoinnit, yritysten liikevaihto, uudistuva teollisuus, TKI ja osaava työvoima.

Hyvinvoiva väestö ja yhteisöt (STM/OKM): Esimerkiksi osallisuus/yhteisöllisyys, kotoutuminen, arjen turvallisuus ja nuorten hyvinvointi.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Työ- ja elinkeinoministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 32
00023 Valtioneuvosto

Aleksanterinkatu 4
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.tem@gov.fi
www.tem.fi

Vetovoimainen elinympäristö ja monimuotoinen luonto (YM/LVM): Esimerkiksi alue- ja yhdyskuntarakenne, kaupungistuminen, ilmastonmuutoksen hillintä ja sopeutuminen, luonnon monimuotoisuus, luonnonvarojen kestävä käyttö ja saavutettavuus.

Aluekehittämispäätöksen poikkileikkaavat teemat, kokonaisturvallisuus, kansainvälisyys sekä aluelähtöisyys, otetaan huomioon teemojen sisällä.

Tarkastelun kohteena aluekehityksen tilanne- ja kehityskuvatyössä ovat

- Nykytilan analyysi ja muutoksen suunta
- Arviot näkymistä tulevan hallituskauden aikana
- Negatiiviset ja positiiviset muutostekijät ja niiden mahdolliset seuraukset.

3 Julkaiseminen

Aluekehityksen tilanne- ja kehityskuva julkaistaan TEM:in nettisivuilla: <https://tem.fi/aluekehityksen-seuranta-ja-ennakointi>. Samalle sivulla kootaan linkit maakuntien nettisivuilla julkaistaviin maakunnittaisiin tilanne- ja kehityskuviin (linkin ilmoitus osoitteeseen satu.tolonen@gov.fi).

4 Kansallisen tilanne- ja kehityskuvan päivittäminen

4.1 Sisältö

Tilanne- ja kehityskuvan teemoja käsitellään huomioiden erityisesti alueiden väliset erot. Alueita tarkastellaan pääsääntöisesti maakuntatasolla ja hyödyntäen tuoreimpia saatavilla olevia tietoja. Aihealueesta riippuen muutos aiempaan kuvataan vuosimuutoksena ja/tai pidemmän aikavälin (5-10 v.) kehityksenä.

Kansallinen aluekehityksen tilanne- ja kehityskuva vastaa seuraaviin kysymyksiin:

- Millainen on alueiden kehityksen kokonaiskuva, onko suunta oikea ja millaisia alueellisia /aluetyyppien välisiä eroja on?
- Mitkä ovat keskeiset haasteet aluekehittämisen kannalta eri hallinnonaloilla?

4.2 Toteutus

Kansallinen tilanne- ja kehityskuva on nostoja ja graafeja/karttoja sisältävä valtioneuvoston powerpoint -pohjalle tehty koonti alueiden kehityksestä ja kehitysnäkymistä.

Enimmäispituus julkaistavalle tilannekuvalle on 15 diaa/teema. Julkaistavan version lisäksi tilanne- ja kehityskuvan liitteeksi voi laittaa materiaalia virkakäyttöön.

Kaksi viimeistä yhteenvetävää diaa otsikoidaan jokaisessa teemassa seuraavasti:

- Nykytila
- Tulevaisuuteen vaikuttavat muutostekijät

Aluekehityksen tilanne- ja kehityskuvan on oltava saavutettava. Ohjeet saavutettavan powerpoint-esityksen tekemiseen löytyvät täältä: <https://www.saavutettavasti.fi/saavutettavat-asiakirjat/powerpoint/>. Myös oikeudet aineiston julkaisuun tulee olla selvillä ja lähdeviitteet merkitä.

Mikäli teaman työryhmä tarvitsee apua tilastokuvaajien ja/tai -karttojen kanssa, apua voi pyytää TEM:istä (satu.tolonen@gov.fi).

4.3 Valmisteluun osallistuvien henkilöiden ilmoittaminen ja aikataulu

VN-verkoston jäseniä pyydetään ilmoittamaan ministeriönsä a) vastuuhenkilöt ja b) muut tilanne- ja kehityskuvan valmisteluun osallistuvat henkilöt **pe 21.8.2026** mennessä. Vastuuhenkilöt ja valmisteluun osallistuvat henkilöt ilmoitetaan Teams:in kautta word-dokumenttiin merkitsemällä:

Suora linkki dokumenttiin: [VN aluekehityksen tilanne- ja kehityskuvatyön työryhmät.docx](#)

Dokumentin sijainti Teamsissa: ALKE-keskustelut -> ALKE-keskustelut 2027 -> Jaettu-> Kansallinen tilanne- ja kehityskuva-> VN tilanne ja kehityskuvatyön työryhmät.docx

Vetovastuuhenkilöt sopivat työryhmiin osallistuvien henkilöiden kanssa työn etenemisestä. VN-verkoston kokouksessa **ke 26.8.2026 klo 13-15** käydään läpi työryhmätilanne. Tilanne- ja kehityskuvan teemoittaisten tarkastelujen tulee olla valmiita pe 30.11.2026 mennessä.

Tilanne- ja kehityskuvan tärkeimmät havainnot esitellään **ke 4.11.2026 klo 9–12** järjestettävässä webinaarissa. Webinaarin jälkeen käynnistyy maakuntien tilanne- ja kehityskuvatyö, joissa voidaan hyödyntää valtioneuvoston tilanne- ja kehityskuvaa.

5 Maakunnan tilanne- ja kehityskuvan päivittäminen

5.1 Sisältö

Tilanne ja kehityskuvien rakenne vastaa edellisten tilanne- ja kehityskuvien rakennetta. Tässä asiakirjassa aiemmin esitettyjen tilanne- ja kehityskuvan teemojen otsikoiden alaiset nostot ovat esimerkkejä. Analyysissa on mahdollista tehdä aluelähtöisiä painotuksia ja nostaa esille oman maakunnan kannalta merkityksellisiä kehityskulkuja.

5.2 Toteutus

Maakunnan aluekehityksen tilanne- ja kehityskuva päivitetään alueella maakuntaliiton johdolla. Maakuntien tilanne- ja kehityskuvat muodostavat osan maakuntaohjelman seurantaa.

Maakunnan tilanteen arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota siihen, millaista kehitys on ollut koko maakunnassa, mutta myös seutukuntien ja kuntien välillä sekä kaupunki- ja maaseutualueilla. Kokonaiskuvan kannalta on myös tärkeää nähdä, miten maakunta vertautuu koko maan tilanteeseen. Analyysissa on hyvä kiinnittää huomiota myös eri osatekijöiden yhteisvaikutuksiin (syy-seuraus-suhde, riippuvuus).

Tilannekuvan enimmäispituus on kuusi sivua.

5.3 Aikataulu

Maakunnan tilanne- ja kehityskuva tulee toimittaa to 31.12.2026 mennessä TEM:iin (kirjaamo.tem@gov.fi, VN/19993/2026, ja aluekehitys.tem@gov.fi).

6 Aluekehittämisen keskustelujen järjestäminen vuonna 2027 ja tulevat tapahtumat

Vuoden 2027 aluekehittämisen keskustelut järjestetään kaikille maakunnille yhteisenä tilaisuutena **helmikuun alkupuolella**. Keskustelujen tarkka ajankohta ja järjestämistapa vahvistetaan syksyn aikana. Keskusteluissa vedetään yhteen hallituskauden aluekehittämisen kokonaisuutta aluekehittämispäätöksen painopisteiden pohjalta sekä valmistaudutaan tulevaan hallituskauteen.

Aluekehittämisen tilanne- ja kehityskuvan tärkeimmät havainnot esitellään **ke 4.11.2026 klo 9–12** järjestettävässä webinaarissa.

ALKE-päivät järjestetään **to 26.11–pe 27.11.2026** Helsingissä. ALKE-päivien yhteydessä julkaistaan syksyn Alueelliset kehitysnäkymät (julkaisun 20 v. juhlavuosi).

8 Lisätiedot

Tilanne- ja kehityskuva:
 Satu Tolonen
 satu.tolonen@gov.fi
 puh. 029 5047 354

Aluekehittämiskeskustelut:
 Hanna-Maria Urjankangas
 hanna-maria.urjankangas@gov.fi
 puh. 029 5047 127

Ryhmäpäällikön sijainen, neuvotteleva virkamies

Petri Haapalainen

Erityisasiantuntija

Satu Tolonen

Jakelu Ministeriöt (LVM, MMM, OKM, PLM, SM, STM, VM, YM)
 Maakuntien liitot

Tiedoksi TEM AKO Alueet ja kasvupalvelut -osasto, Tiina Korhonen
 TEM AKO Elinvoimaiset alueet, Johanna Osenius
 TEM AKO Elinvoimaiset alueet, Hanna-Maria Urjankangas
 TEM AKO Elinvoimaiset alueet, Petra Stenfors

VN/19993/2026-TEM-1

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: